Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Manipulus curatorum

Guido <de Monte Rocherii>

[Straßburg], 9. Feb. 1489

Incipit tercia particula principalis huius libri [...]

urn:nbn:de:bsz:31-248607

Visual Library

Incipit tercia particula principalis huius libri. in qua agit̃ de articulis fidei. et de his q̃ ꝑtinent ad populi informatõem.

Quoniam dominus et mgr̃ nr̃ iesus christ⁹ de mũdo ascẽsur⁹ ad pr̃ez discipulos quõ se haberẽt ad fideles q̃s suo redemerat sanguine instruẽs dixit. Eũtes docete oẽs gẽtes. In q̃ rectores eccl'iarũ discipul' succedẽtes instruxit ⁊ monuit vt sibi subditos doctrina sana ⁊ salutifera informarẽt. Qd̃ ĩ lege veteri pulcerrime est figuratũ. vbi legit̃ ꝙ in rõnali iudicio qd̃ legalis sacerdos gerebat ĩ pectore doctrina ⁊ veritas erãt sculpta. In q̃ re dabat̃ ĩtelligi ꝙ euangelici sacerdotes v̄itatis doctrinã debent in se gerere. ⁊ eam suis subditis nũciare. alioq̃n sentẽtiã maledictiõis et̃ne ĩcurrũt. Sicut dñs ꝑ Isaiã cõminat̃ dicẽs. Ve vobis canes muti nõ valẽtes latrare. Merito g̃ rector eccl'iastic⁹ canis dicit̃ q̃ latratu p̃dicatõis ⁊ doctrine euãgelice lupos. i. demões arcere debz a grege dñi. et dormiẽtiũ in peccatis aĩas excitare Sz tũc mut⁹ efficit̃ cũ desidia torpet: vl' ex ig̃rãtia tacz. ⁊ merito a dño reprobat̃. Qua ex re sumoꝑe laborare dz ⁊ solerti ac solicito aĩo vigilare ne diuĩe sciẽtie ignorãs existat. q̃nĩmo tm̃ d̃ ea scire tenet̃ ꝙ sciat suũ officiũ debite exeq̃ ⁊ sibi ppl'm ꝯmissum ĩformare. Et h̃ q̃ntũ ad ea q̃ ipe ppl'us debet scire. Que q̃ ad nũc possunt reduci ad q̃nq̃. vicz ad credẽda ad petẽda. ad faciẽda. ad fugiẽda. ⁊ ad sperãda. Dz g̃ rector eccl'iastic⁹ sibi subditos ĩstruere q̃d credẽdũ. q̃d petẽdũ. q̃d faciendũ. q̃d fugiẽdũ. ⁊ etiã q̃d sit sꝑandũ. Primũ ꝯtinet̃ ĩ articulis fidei. scd̃m ĩ petitõib⁹ orõis dñice. terciũ ⁊ q̃rtũ ĩ p̃ceptis decalogi. q̃ntũ ĩ dotib⁹ gl'ie ꝑadisi. Et de istis ĩ ista tercia ꝑticl'a est agẽdũ. Et s̃m h̃ ista tercia ꝑticula in q̃ttuor capl'a diuidit̃ Capl'm p̃mũ erit de articulis fidei. Capitulũ scd̃m erit d̃ petitõibus orõis dñice. Capitulũ terciũ erit de decẽ p̃ceptis. Capitulũ q̃rtũ erit de dotibus beatoꝝ.

De articulis fidei. Capitulū I

Deste apl'o sine fide īpossibile ē placere deo. fides em̄ est fundamētū oīm bonoꝝ opeꝝ. sine q̄ oīs spūal' edificatio ꝯstructa deficit atq; cadit. Ista aūt fides ī articul' fidei ꝯpletissime ꝯtinet'. q̄ articuli ī simbolo ꝯtinent' et colligunt'. Notādū aūt q̄ttuor esse simbola. q̄ licz ī ꝟbis sunt varia. ī sensu tñ ⁊ sentētia sunt vnū. Primū vocat' simbolum apl'oꝝ illd̄. s. Credo qd̄ d̄r ī cōpletorio: ⁊ ī p̄ma. ⁊ vocat' apl'orū. qꝛ apl'i recepta spūssctī gr̄a illud cōposuerūt. Et ex h̄ vocat' simbolū. qꝛ d̄r de singul⁹ et bolus. qꝛ q̄libet ip̄oꝝ posuit bolū suū. Vñ btūs Petr⁹ īcepit dicēs. Credo in deū p̄rem oīpotētē. ceteri apl'i fuer̄t cetera ꝓsecuti. Scd̄m credo vocat' simbolū nycenū. qꝛ sctī patres illud in Nycena sinodo ꝯposuerūt. ⁊ illd̄ cantat' in missa. sicut dictū ē ī p̄ma ꝑte p̄mi tractat⁹ de eucharistia. ca. x. Terciū vocat' symbolū Athanasij. qꝛ sctūs athanasi⁹ illud cōposuit. ⁊ istud in p̄ma d̄r. s. Quicūq; vult salu⁹ esse. Quartū vocari p̄t simbolū innocētianum siue lateranēse. qꝛ fuit cōpositū sub Innocētio in ꝯcilio lateranensi. ⁊ istud ponit' extra de sum. tri. ⁊ fide catho. c. Firmit' credim⁹. Et ita sicut ī q̄ttuor euāgelijs tota veritas doct'ne ⁊ fidei christiane ꝯp̄hēdit'. ita ī istis q̄ttuor simbolis oēs articuli fidei ꝯtinent'. Et sicut oīm q̄ttuor euāgelistarū doctrina ē vna. ita oīm q̄ttuor simboloꝝ est vna sciētia atq; fides. Et sic iuxta visiōez Ezechiel' rota fit ī medio rote. c. i. Materia istoꝝ q̄ttuor simboloꝝ sunt articuli fidei. q̄ q̄dem articuli ab aliq̄bus dicunt' esse. xij. ⁊ ab aliq̄bus. xiiij. Illi q̄ dicunt esse xij. distīguūt eos penes numeꝝ apl'oꝝ. q̄ simbolū vt dictuz est ꝯposuerūt et fidē catholicā p̄dicauerūt: ⁊ eccl'iaz fundauerūt. Illi q̄ dicūt esse. xiiij. distinguūt eos penes materiā de q̄ sunt. Cū ḡ materia de q̄ sunt articuli fidei sit deitas ⁊ hūanitas. qꝛ dñs nr̄ iesus christ⁹ ver⁹ de⁹ ⁊ hō ē. Igit' ſm istos septē sunt articuli ꝑtinētes ad diuītatē: ⁊ septē ꝑtinētes ad humanitatē. Articuli ꝑtinētes ad diuītatē distīguūt' sic. qꝛ vn⁹ respicit essentiā. tres respiciunt ꝑsonas: ⁊ tres opa ꝑsonaꝝ. Articul⁹ ille q̄ respicit essentiā ē credere ī deū trinū et vnum.

vnũ q̃dem in essentia et trinũ in ꝑsonis. Et ꝯtra istũ articulũ errauit maniche⁹ q̃ posuit duos deos. vnũ bonũ: alterũ malũ. Et ad remouendũ istũ errorẽ cum in simbolo apl'oꝝ diceret solũ credo in deũ. ĩ symbolo Nyceno fuit additũ in vnuꝫ deũ. Et de isto articulo dicit̃ in symbolo Athanasij. Fides aũt catholica hec est vt vnũ deũ ĩ trinitate et trinitatẽ in vnitate veneremur. quasi dicat. credam⁹ deũ esse vnũ in essentia. ⁊ trinum in ꝑsonis. Articuli autẽ ꝑtinentes ad ꝑsonas sunt tres. Prim⁹ est credere in ꝑsonã patris. Et de isto articulo dicit̃ in vtroq̃ simbolo. patrẽ om̃ipotentẽ. ita q̃ pater est ꝑma ꝑsona in trinitate. nõ q̃dem ꝑoritate nature vel tꝑis: sed soluꝫ ꝑoritate originis. qꝛ ꝑsona patris a nullo originat̃: sed alie ꝑsone originant̃ ab ea. Et istud tãgit̃ in simbolo Athanasij cũ dicit̃. Pater a nullo est fact⁹ nec creat⁹ nec genitus. Scd̃us articul⁹ de illis qui ꝑtinẽt ad ꝑsonas est credere in ꝑsonã filij. Et de isto dicit̃ ĩ vtroq̃ simbolo. Et in iesuꝫ christũ filiũ ei⁹ vnicũ. ita q̃ debem⁹ credere q̃ ꝑsona filij ñ fit nec creat̃ sed generat̃ a patre. Et hoc tãgitur ĩ simbolo Athanasij. cũ dicit̃. fili⁹ a patre solo est: nõ fact⁹ nec creatus sed genitus. Et cõtra istũ articulũ errauit Arri⁹: q̃ dixit filiũ esse creaturã purã ⁊ minorẽ patre. Ideo cõtra errorẽ Arrij fuit additũ in simbolo Nyceno. deũ de deo. lumen de lumĩe. deũ verũ de deo vero: genitũ nõ factũ: cõsubstãtialẽ patri. Licꝫ em̃ christ⁹ inq̃ntũ hõ sit minor patre. tñ inq̃ntũ de⁹ est eq̃lis patri ꝟm diuinitatẽ: vt dicit Athanasi⁹. Eq̃lis patri ꝟm diuinitatẽ. minor patre ꝟm hũanitatẽ. Fuerũt etiã q̃dã heretici vocati Ambrite vl' Ambyonite. q̃ dixerũt filiũ esse genitũ a patre ex tꝑe: ⁊ nõ fuisse ab eterno. Et ꝯtra istũ errorẽ fuit additũ in simbolo Nyceno. Et ex p̃re natũ ante om̃ia secula. Tercius articulus de illis q̃ ꝑtinẽt ad ꝑsonas est credere ĩ ꝑsonaꝫ spũssancti. Et de isto articulo dicit̃ in simbolo apostolorum Credo in spm̃sanctũ. ita q̃ debem⁹ credere spiritũsanctum esse veꝝ deũ a p̃re ⁊ filio ꝓcedentẽ. ita dicit Athanasi⁹. Spiritussctũs a patre et filio nõ factus nec creat⁹ nec genit⁹ sed ꝓcedẽs. Et ꝯtra istũ articulũ errãt greci dicẽtes spm̃sanctuꝫ

a solo patre ꝓcedere. ⁊ cõtra errorẽ eoꝝ addit romana eccl'ia in simbolo Nyceno. Qui ex patre filioq; ꝓcedit. Fuerũt ali q̃ heretici q̃ dixerũt spm̃ sctm̃ esse creaturã ⁊ nõ deũ. Et ꝯtra errorẽ istoꝝ fuit additũ in simbolo Nyceno. Qui cũ patre et filio simul adorat̃ et cõglorificat̃. Nulla em̃ creatura dz adorari equali adoratõe cũ deo. Cõtra istos tres articulos d̃ trinitate ꝑsonarũ errauit Sabellius qui posuit cõfusionẽ ꝑsonarũ dicẽs. ꝙ eadẽ ꝑsona qñq; erat pater. qñq; erat fili⁹. qñq; spũssanctus. Cõtra quẽ dicit Atha. Alia ẽ em̃ ꝑsona patris alia filij. alia spũssancti. Uñ ẽ sciendũ ꝙ vna ꝑsona est alia ab altera. nõ tñ est aliud. Uñ ista est vera. pater est ali⁹ a filio. sz ista est falsa ⁊ heretica. pr̃ est aliud a filio. qꝛ hec dictio ali⁹ q̃ est masculini generis dicit diuersitatẽ ĩ ꝑsona. sed hec dictio aliud que est neutri generꝭ dicit diuersitatẽ in essentia. Alij tres articuli ꝑtinent ad opa trinitatꝭ. quoꝝ q̃dã ꝑtinẽt ad opus nature. videlicz ad opus creatõnis. ⁊ de hoc est vn⁹ articul⁹. scz qui dicit ꝙ debem⁹ credere deũ esse creatorẽ omniuz creaturarũ. Et de isto articulo dicit̃ in simbolo apl'oꝝ. creatorẽ celi et terre. Et cõtra istũ articulũ errauit Maniche⁹ q̃ dicit ꝙ de⁹ bonus creauit res ĩuisibiles. sed de⁹ malus creauit res visibiles. Unde ꝯtra errorẽ istũ fuit additũ in simbolo Nyceno. visibiliũ omniũ ⁊ inuisibiliũ. Notãdũ etiã ꝙ in simbolo apl'orum dicit̃ creatorẽ. in simbolo aũt Nyceno dicit̃ factorẽ. Et ratio est. qꝛ differẽtia est inter creatorẽ ⁊ factorẽ. similit̃ inter creare ⁊ facere. qꝛ creare est aliq̃d ex nihilo ꝓducere. ⁊ facere est aliq̃d ꝓducere ex aliquo. Quia ḡ deus in ꝑncipio creauit angelos ⁊ materiã omniũ tã celestiũ q̃ terrestriũ: ex qua postea fecit alia. ideo dicit̃ creatorẽ. qꝛ ꝟo postea ex illa materia fecit om̃es alias creaturas. ⁊ ideo dicit̃ factorem. Opeꝝ etiã dei q̃dã ꝑtinẽt ad op⁹ g̃tie. scz ad op⁹ iustificatõis. Et de hoc est vn⁹ articul⁹. scz ꝙ debem⁹ credere ꝙ ꝑ gr̃am dei fideles spũaliter vniunt̃: et remittunt̃ pctã fidelibꝫ vnitis in vnitate eccl'ie ⁊ catholice fidei. Et de hoc dicit̃ ĩ simbolo apl'orũ. sanctã eccl'iam catholicã. id ẽ vniuersalẽ. sctõꝝ ꝯmunionẽ. remissionẽ peccatoꝝ. Et in isto articulo ꝯp̃hẽdũt̃

om̄ia sacramēta eccl'ie. ⁊ q̄cq̄d sacrosctā romana eccl'ia de baptismo ⁊ eucharistia: et alijs sacramētis eccl'ie ī q̄bꝫ fideles sibi ad inuicē ꝯmūicāt. ⁊ ꝑ q̄ fit pctōꝝ remissio credit: p̄cipit ⁊ docꝫ esse credēdū. Et ꝯtra istū errauit Pelagiꝰ q̄ posuit ꝙ ꝑ solū actū liberi arbitrij absq̄ g̃tia dei poterat haberi remissio pctōꝝ. Cōtra etiā istū articulū errauerūt Jacobite ⁊ Nicholaite Jouiniani Ualdēses ⁊ vniuersalit' om̄es heretici. iudei: sarraceni. gētiles ⁊ pagani. ⁊ q̄cūq̄ de baptismo ⁊ eucharistia et alijs sacramētis credūt aliter q̄ romana eccl'ia. Contra istū tñ articulū errāt spēaliter greci et oēs alij scismatici q̄ negāt sacrosanctā romanā eccl'iaꝫ esse caput ⁊ magistrā oīm eccl'iarū. Uñ ꝯtra istū errorē fuit additū ī simbolo Nyceno vnā apostolicā eccl'iam. Cōtra etiā errorez Donati q̄ posuit baptismuꝫ debere iterari fuit additum in simbolo Nyceno. Confiteor vnum baptisma. Operum etiam dei quedam ad opus glorie ꝑtinent. scilicꝫ ad opus gl'ificatōnis. ⁊ de h̄ est vnus articulus videlicꝫ ꝙ credimus virtute dei oēs resurrecturos tā bonos q̄ malos. ⁊ bonos esse p̄miādos ⁊ malos esse puniēdos. Et de isto articulo fidei dicit' in simbolo apl'orū. Carnis resurrectōeꝫ ⁊ vitā et'nā Amē. Et ī simbolo Nyceno. Expecto resurrectōeꝫ mortuoꝝ: ⁊ vitā vēturi secl'i amē Circa istū articulū errabāt saducei q̄ negabāt resurrectōnem esse futurā. Contra etiā istū articulū errauit Plato q̄ posuit resurrectōnem esse naturalē: et fieri ratōne nature: in fine scꝫ magni anni. qui cōpletur in. xxxvi. milibꝫ annis. Contra etiā istū articulū errauit Origenes: q̄ posuit malos in inferno puniri solū vsq̄ in diē iudicij. Unde cōtra om̄es istos errores dicit' in simbolo Athanasij. Ad cuiꝰ aduētū. h̄ est v̄tute cuiꝰ hoc est contra errorē Platonis. omnes homīes resurgere habent cū corporibꝫ suis. cōtra errorē saduceorū. Et reddituri sunt de factis ꝓprijs rationē. et qui bona egerunt ibunt ī vitam eternam. qui vero mala in ignē eternum. contra Origenis errorem. Isti sunt septem articuli pertinentes ad diuinitatem. Alij autē septem pertinent ad humanitatē. Primus ē de conceptione filij. scilicꝫ credere ꝙ filius dei fuit cōceptus

in vtero beate Marie virginis ꝟtute spũssancti. Et de hoc
dicit̃ in simbolo apl'orũ. Qui cõceptus est de spũsancto: ⁊ in
simbolo Nyceno. Qui ꝓpter nos hoĩes et ꝓpter nostrã salu
tem descẽdit de celis. ⁊ incarnat⁹ est de spũsancto. Cõtra istũ
articulũ errauit Maniche⁹ dicẽs filiũ dei nõ verã carnẽ sed
fantasticã assumpsisse. Et cõtra istũ errorẽ dicit̃ in simbolo
Athanasij. Perfect⁹ de⁹: ꝑfect⁹ hõ ex anima rõnali et hũana
1 carne subsistens. Scd̃s articul⁹ de ꝑtinentib⁹ ad hũanitatẽ
est de natiuitate christi. scz credere dei filiũ ab eterno natũ a
patre: ex tpe natũ ex maria virgine. q̃ virgo extitit añ ꝑtum
in partu ⁊ post partũ. Et de isto articulo dicit̃ ĩ vtroq̃ sim/
bolo. Nat⁹ ex maria ꝟgine. Cõtra istũ articulũ errant ꝑfidi
iudei: negãtes dei filiũ ex Maria virgine esse natũ. Contra
istũ articulũ etiã errauit ille nephandus Jouinianus q̃ dic̃.
q̃ licet beatissima virgo Maria cõceperat virgo. tñ in partu
fuit corrupta Et cõtra istũ errorẽ dicit̃ ĩ vtroq̃ simbolo. Ex
3 maria virgine. Terci⁹ articul⁹ ꝑtinẽs ad hũanitatẽ est d̃ pas
sione dñi nr̃i iesu christi. scz q̃ credim⁹ dei filiũ ꝓ salute no/
stra passuz: crucifixũ mortuũ ⁊ sepultũ. Et hoc ẽ q̃ ad natu/
rã humanã. qꝛ natura diuina nihil patiebat̃. Et de isto arti
culo dicit̃ in vtroq̃ simbolo. s. apl'oꝝ et Nyceno. Pass⁹ sub
pontio Pilato: crucifix⁹ mortu⁹ ⁊ sepult⁹. Et cõtra istũ arti
culũ errauit spurcissim⁹ machomet⁹. qui q̃uis in altero ca/
none suo dicat christũ ex Maria virgine natũ. tñ negat eum
passum vel crucifixũ fuisse sed vnũ aliũ loco ei⁹. Cõtra etiaz
istũ articulũ errauit Origenes dicẽs christũ nõ solũ passum
ꝓ hoĩb⁹. ĩmo etiã ꝓ demõib⁹ ĩ aere qñ ascẽdit in celũ. Et ꝯtra
istũ errorẽ dicit̃ in simbolo Nyceno. Qui ꝓpter nos hoĩes ⁊
4 ꝓpter nr̃am salutẽ ⁊c̃. Quart⁹ articul⁹ ꝑtinẽs ad hũanitatez
est de ascẽsu ad inferos. s. q̃ credim⁹ q̃ aĩa christi q̃ ĩ morte se
parata fuit a corpe: vnita tñ diuĩtati: corpe etiã diuĩtati vni
to in sepulchro remanẽte descẽdit ad limbũ sanctoꝝ patruz:
q̃ est q̃dam pars inferni. ⁊ istos pr̃es q̃ in fide de christo incar
nãdo et ĩ charitate decesserũt inde liberauit: pctõrib⁹ ĩ infer/
no remanẽtib⁹ damnatoꝝ. Et de isto articulo dicit̃ in vtroq̃

simbolo. descēdit ad inferos. Quītus articul⁹ ꝑtinēs ad hu
manitatē est de resurrectōe. s. ꝙ credim⁹ dei filiū resurrexisse
a mortuis tercia die. ꝛm ꝙ scripture ꝓphetaꝝ et apl'orū ꝑdi
xerāt. Et de isto articulo dicit̄ ī vtroqꝫ simbolo. tercia die re/
surrexit a mortuis. ¶ Notandū aūt ꝙ christus nō fuit in se/
pulchro nisi q̄draginta horis. sed dicit̄ ibi fuisse tribꝫ diebus
quod ꝛm Aug. intelligendum est ꝑ synodochen. vt ponatur
pars diei ꝓ tota die. vnde ipe fuit ibi ꝑ vltimā partē diei ve
neris. qꝛ in cōpletorio isti⁹ diei fuit positus in sepulchrū. et
fuit ibi ꝑ totā diē sabbati. et ꝑ primā partē diei dominice. qꝛ
in aurora surrexit. ¶ Sext⁹ articul⁹ ad humanitatē ꝑtinēs
est de ascēsu ad celos. s. ꝙ credim⁹ ꝙ q̄dragesima die a resurre
ctōe sua christ⁹ cū magna comitiua angeloꝝ ⁊ anīaꝝ sctōrū
patrū quas ab inferno extraxerat ascēdit ī celū. Et de isto ar
ticulo habet̄ in vtroqꝫ simbolo. Ascēdit ad celos. sedet ad de
xterā dei patris om̄ipotentis. ¶ Septim⁹ articul⁹ ad hūa/
nitatē ꝑtinēs est aduētū christi ad iudiciū credere: scꝫ ꝙ chri
stus ī fine mūdi ī forma hūana apparebit cū virtute magna
⁊ potestate in valle Josaphat. ⁊ ibi iudicabit bonos et ma/
los. Et de isto articulo dicit̄ ī vtroqꝫ simbolo. Inde vēturus
est iudicare viuos ⁊ mortuos. Isti sunt. xiiij. articuli fidei. q̄
rū septē ꝑtinent ad diuītatē: et alij septē ad hūanitatē christi
Et istos articulos debēt sacerdotes subditos suos edocere.
⁊ maxime illos q̄ ꝑtinent ad hūanitatē. ⁊ potissime illos de q̄
bus eccl'ia solēnisat. sicut est articul⁹ cōceptiōis de q̄ est festū
in annūciatōe beate marie. ⁊ articul⁹ de natiuitate. de q̄ fit fe
stū in natali. ⁊ articul⁹ de passiōe de quo fit festū in pascue. ⁊
articulus de resurrectōe de quo fit festū in die pasce. ⁊ articu
lus de ascēsiōe de q̄ fit festū in die ascensiōis dn̄i. Istos enim
articulos cū articulo de aduētu ad iudiciū q̄libꝫ fidelis post
q̄ꝫ venit ad annos discretōis tenet̄ scire explicite. Et de istis
articulis ad hūanitatē ꝑtinētibꝫ habent̄ versus. Nascit̄ ablu
itur patit̄ descēdit ad ima. Surgit ⁊ ascēdit veniet discerne/
re cūcta. Hec est fides catholica quā corde credo ⁊ ore cōfi/
teor. in qua fide viuere volo ⁊ mori. ꝓtestans me in om̄ibꝫ cre

dere sicut sancta Romana eccl'ia credit. Et si q̃d min⁹ bñ di-
xerim totũ reuoco ⁊ totũ habeat p̃ non dicto

De petitõibus oratõis dominice.

Capitulũ II.

Modum ⁊ formã orãdi saluator tradẽs dixit Math.
vi. et Lu. xi. Cũ oratis dicite. Pater nr̃ q̃ es in celis
⁊c. Circa qd̃ notandũ est q̃ ista oratio excellit oẽs
orões in triby. Primo rõe magistri q̃ eam ꝓposuit: q̃ fuit chri-
stus ver⁹ deus et homo ver⁹. in quo oẽes thesauri sapiẽtie
⁊ sciẽtie dei sunt abscõditi. Quãto ergo magister q̃ istã orati-
onẽ cõposuit excellit oẽs alios magistros: tãto ista oratio
excellit oẽs alias oratões. Unde vocat ista oratio dñica orõ
qz dñs dñantiũ eã cõposuit ⁊ ordinauit. Secõdo excellit oẽs
alias orões rõe forme. Est enĩ oratio brevissima. ita q̃ nemo
potest se excusare ⁊ dicere q̃ ratõe plixitatis sue generet tediũ
vel fastidiũ. Notandũ tñ q̃ licet vt dictũ est sit brevis ĩ ver-
bis. est tñ multũ pfunda in sensu ⁊ ad impetrãdũ efficacissi-
ma. Unde de ea dicit sapiẽs. Brevis oratio penetrat celos.
Tercio excellit oẽs alias orões rõe materie de qua est. In ip-
sa eñ continent omnia necessaria tã in vita ista q̃ in alia.
Unde notandũ q̃ saluator in ista oratõe sic pcedit. qz primo
docet nos captare dei beniuolẽtiã. Secõdo docet nos orandi
modũ et formã. Primũ facit cũ dicit. Pater noster ⁊c. Secũ
dũ facit cũ dicit. Adueniat regnũ tuũ ⁊c. Circa pmũ duo fa-
cit. Primo docet nos captare dei beniuolentiã. Secõdo docz
nos optare orõis efficaciã. ibi sanctificet nomen tuũ ⁊c. Dici
mus ergo. Pater noster q̃ es in celis ⁊c. Ubi primo confite-
mur deũ esse omniũ rex principiũ. qz pater. Secõdo allegam⁹
nostrũ priuilegiũ. qz dicimus noster. Tercio nominam⁹ no-
men ei⁹ ppriũ. ibi. qui es. Quarto assignam⁹ sibi certũ domi-
ciliũ. qz in celis. dicim⁹ g̃. pater noster q̃ es in celis. Ubi sciẽ-
dũ q̃ pm qd̃ dicit Eberhard⁹. pater accipit q̃nq̃ modis. qz
pmo dicit pater rõe cure. alio mõ ratõe geniture. alio mõ ra-
tõe etatis. alio modo ratiõe honoris. alio mõ rõe creatõnis.
Istis quinq̃ modis deus est pr̃ omniũ. Primo ratõne cure

De oratōne dominica.

Ita dicit Paul⁹ apl's dicēs. Oēm solicitudinē vr̄am ponē-
tes in deū. qꝛ ip̄e curat de oīb⁹. vt ip̄emet dicit christ⁹ ī Ma-
theo. Nolite soliciti esse dicētes. q̄d mā̄ducabim⁹ aut q̄d bi-
bem⁹: aut q̄ opiemur. scit em̄ pater vr̄ celestis qꝛ his om̄ibus
2 indigetis. Scd̄o deus est pater oīm rōe geniture. Uñ de eo
dicit apl's. Uolūtarie genuit nos verbo veritatꝭ. vt sim⁹ ini
tiū aliqd̄ creature ei⁹. Uñ q̄libet p̄t dicere illud p̄s. Dñs di
xit ad me fili⁹ meus es tu ego hodie genui te. Et de q̄lib⁹ di-
cit de⁹ illud qd̄ dicit̄ in. ij. lib. Regū. Ego ero illi in patrē ⁊ ip
3 se erit mihi in filiū. Tercio de⁹ est pater rōe antiq̄tatis. Uñ
de eo dicit Daniel. Antiqu⁹ dieꝝ sedit ⁊ libri vicꝫ ꝯsciētiarū
ap̄ti sunt corā eo. Uñ oēs possum⁹ dicere qd̄ dic̄ apl's. Unū
4 p̄rem habem⁹ deū. Quarto de⁹ est pater oīm rōne honoris.
qꝛ deū habem⁹ honorare spēali honore ⁊ reuerētia. q̄ a do-
ctorib⁹ dicit̄ latria. q̄ honor nulli creature debꝫ exhiberi nec
decet. Uñ q̄libet debet dicere illud qd̄ dicit̄ ī Matheo. Cō
fiteor tibi dñe pater celi ⁊ terre. ita q̄ ꝯfiteri ibi idē est qd̄ lau
5 dare siue honorare. Quīto de⁹ ē pater oīm rōe creatōis. Uñ
Moyses. Nunq̄d ñ ip̄e est de⁹ q̄ possedit te. fecit te: ⁊ creauit
te. Uñ ex h̄ qd̄ dicim⁹ p̄r habem⁹ fiduciā ad obtinendū illd̄
quod in illa orōe petimus. Uñ possumus arguere sic. pater
dat filio illud qd̄ petit ab eo dūmodo illud qd̄ petit sit iustuꝫ
⁊ filio necessariū. sed de⁹ est pater oīm ⁊ illud qd̄ petim⁹ ī ista
orōe est iustissimū ⁊ valde nobis necessariū. q̄re fiduciā habe
mus q̄ deus totū dabit nobis. Et fundat̄ ista rō sup̄ verbuꝫ
saluatoris in Luca vbi dicit sic. Si vos cū sitis mali nostis
dare bona filijs vr̄is. q̄nto magis pater vr̄ dabit sp̄m bonū
petentib⁹ se. q̄si dicat. q̄ imo dabit. Scd̄o ī ista orōe allega
mus nostꝝ p̄uilegiū. cū dicim⁹ nr̄. Uñ notādū q̄ q̄ꝫuis ut di
ctū ē de⁹ sit p̄r oīm illis q̄nq̄ modis. tñ nos q̄ sum⁹ regenera
ti ī christo possum⁹ dicere spēaliter pater noster. Uñ ip̄e ē p̄r
nr̄. qꝛ nos sum⁹ ab eo liberati mis̄icordi⁹. adoptati speciali⁹.
educati nobili⁹. īformati salubrius. Dico q̄ de⁹ ē spēalit̄ p̄r
noster. qꝛ nos christiani sum⁹ ab eo redēpti siue lib̄ati mis̄i-
cordius. vñ possum⁹ de eo dicere illd̄ qd̄ dicit̄ in Apocalipsi

Redemisti nos deo in sanguine tuo. De qua redemptõe dic̃
beatus Petr⁹. Nõ ex corruptibilib⁹ auro vel argẽto redẽpti
estis de vana vestra cõuersatõe: sed p̃cioso sanguĩe immacu/
lati agni dñi nostri iesu christi. Secũdo dico ꝙ de⁹ est spẽali
ter pater noster. qꝛ nos christiani sum⁹ ab eo adoptati speci/
ali⁹. Et de hoc dicit apl'us. Misit de⁹ spiritũ filij sui in cor/
da vestra in quo clamam⁹ abba pater: vt adoptõez filioꝝ dei
recipemus. Tercio dico ꝙ de⁹ est specialiter pater nr̃. qꝛ nos
christiani sum⁹ ab eo educati nobili⁹. In sacramẽto eĩ eucha
ristie pascit nos de⁹ corpe ⁊ sanguĩe christi. Ita dicit ip̃emet
christ⁹ in Johãne dicẽs. Caro mea vere ẽ cib⁹ ⁊ sanguis me⁹
vere est potus. De isto cibo dicit p̃s. Panẽ angeloꝝ mãduca
uit homo. De quo pane dicit christ⁹. Qui mãducauerit ex h̃
pane viuet ĩ eternũ. Unde eccl'ia tantũ beneficiũ recog̃scens
in vocẽ gr̃arũ actõis ꝓrũpens dicit. O q̃ꝫ suauis est dñe spi/
ritus tu⁹ in nobis. vt eĩ dulcedinẽ tuã in filios demõstrares
pane de celo p̃stito esuriẽtes humiles reples bonis: fastidio/
sos diuites dimittẽs inanes. Quarto dico ꝙ de⁹ est specialit̃
pater noster. qꝛ nos christiani sum⁹ ab eo informati salubri⁹
⁊ hoc ꝑ doctrinã euãgelicã: que sola est doctrina salutifera ⁊
salubris. Et istã doctrinã petebat dauid cũ dicebat. Bonita
tẽ ⁊ disciplinã ⁊ sciẽtiã doce me. De ista doctrina dic̃ sapiens
Audi fili mi disciplinã patris tui. Ex hoc ergo qd̃ dicimus
pater noster habem⁹ fiduciaꝫ ꝙ illud qd̃ a deo petimus medi
ante orõe dabit nobis. vt arguam⁹ sic. p̃ncipale trahit ad se
minus p̃ncipale et assessoriũ. extra de ꝯse. ec. vel alta. c. si eccle
siam. li. vi. sed de⁹ dedit seip̃m nobis. ⁊ ideo vocam⁹ eũ nostꝝ
⁊ respectu ei⁹ om̃ia sunt accessoria. Ergo certi sumus ꝙ ista
dabunt̃ nobis a deo. Et fundat̃ ista ratio sup̃ verbo apl'i di/
cẽtis in epl'a ad Ro. viij. Si de⁹ ꝓ nobis quis cõtra nos. q̃
etiã ꝓprio filio suo nõ pepcit sed ꝓ nobis om̃ib⁹ tradidit eũ.
Quõ nõ etiã cũ illo oĩa nobis donauit. q̃si dicat ĩmo. Tercõ
in oratiõe ista nominam⁹ nomẽ dei ꝓpriũ cũ dicim⁹. qui es.
Circa qd̃ sciendũ est ꝙ q̃ꝫuis s̃m doctores in vita ista nescia/
mus nomẽ ꝓpriũ dei. tamẽ inter alia noĩa que dicunt̃ de deo

ad optati

Educati

Informati

Qui es

De oratõe dñica.

istud nomen qui es est magis ppum. qd patet ex hoc. qr moy si interrogãti qd respõderet filijs israel si introgarẽt qd esset nomẽ ppriũ dei. dixit deus. sic dices filijs israel. qui est misit me ad vos. Dicim⁹ ergo deo: q es. qr deus est firma entitas nunq̃ deficiẽs sed oẽs pficiẽs. summa bonitas oĩb⁹ sufficiẽs pura veritas oẽs erudiẽs. ꝛa charitas oẽs reficiẽs. Primo dicim⁹ deo q es. qr ipe est firma entitas nunq̃ deficiẽs. Unde ipe dicit de se in Exodo. Ego sum q sum. Et ps. A secl'o vsq̃ in seculũ tu es. Secdo dicim⁹ deo qui es. qr deus ẽ summa bonitas omnib⁹ sufficiẽs. Unde iuueni vocãti se bonũ dicit christ⁹. Nemo bon⁹ nisi solus de⁹. Et de deo dicit ps. Bon⁹ es tu ⁊ in bonitate tua doce me iustificatões tuas. Et apl'us Sufficiẽtia nr̃a ex deo est. Tercio dicim⁹ deo q es. qr de⁹ est pura veritas oẽs erudiẽs. Unde dicit christ⁹ in Johanne. Ego sum via veritas ⁊ vita. Et in Matheo. Agr̃ scimus qr verax es ⁊ viã dei in veritate doces. Quarto dicim⁹ deo. q es. quia deus ẽ vera charitas omnes reficiẽs. Unde in pma canonica Johãnis. Deus charitas est: ⁊ q manet in charitate in deo manet ⁊ de⁹ in eo. Et ipemet dicit in Matheo. Uenite ad me omnes q laborãtis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiã vos Dicẽdo ergo. q es. fiduciã habemus q deus q est firma entitas nulli deficiet sed omnes pficiet. qr est summa bonitas oĩbus sufficiet. quia est pura veritas omnes erudiet. qr est vera charitas oẽs reficiet. Quĩto dico q in ista orõe captãdo dĩ beniuolentiã assignam⁹ sibi certũ domiciliũ. cũ dicim⁹ in celis. Circa qd notandũ q celũ quo ad nũc est q̃drplex. qr est celũ supnaturale. materiale: spũale ⁊ ĩtellectuale. Celũ supnaturale est ipa trinitas. ⁊ de isto celo dicit in Genesi. Suspice. i. respice celũ. i. ipam trinitatẽ. ⁊ numera stellas. i. ei⁹ pfectiones ⁊ pp̃etates si potes. Celũ materiale q̃ ad nũc est celũ empyreũ. de quo dicit Gen̄. i. In pncipio creauit deus celum et terrã. qd ꝓm Strabũ intelligit de celo empyreo. Celũ spũale est deuota aĩa. de quo ps. Dñs in celo sedes ei⁹. Celũ intellectuale est natura angelica. de q ibidẽ. Uerbo dñi celi firmati sunt. i. angeli ꝓfirmati sunt in bono. Et in qlibet istor celor

quid sit deus

Certe dominium dei

quadruplex nota

est de⁹. qz in ꝑmo celo. i. in trinitate est indiuisus ꝑ essentiam. In scdo celo. i. in empyreo ē clare visus ꝑ gl'iaz. In tercio celo. i. ī aīa deuota ē ī habitās ꝑ grāz. In qrto celo. i. ī naka āgelica est ipam eleuās ꝑ excellētiā. Dico ꝑmo q de⁹ est ī ꝑmo celo. i. ī trinitate indiuisus ꝑ essentiā. ⁊ de hoc dicit ī ꝑma canonica Johis. Tres sūt q testimoniū dāt ī celo: pr verbū ⁊ spiritusscūs. hi tres vnū sunt vicz ꝑ essentiā. Secdo dico q de⁹ est ī scdo celo. i. ī empyreo clare visus ꝑ gl'iam. Et de B dr in Apocal'. Aptū ē ostiū ī celo ⁊ archa testamēti visa ē. Archa testamēti ē de⁹: q vt dic apl's Heb. ix. noui testamēti mediator est. Tercio dico q de⁹ ē ī tercio celo. i. in aīa deuota. ibi inhabitās ꝑ grāz. Unū ps. cxxij. Ad te leuaui ocl'os meos q habitas ī celis. i. in aīab⁹ deuotis. Quarto dico q de⁹ est in qrto celo. i. in angelica natura ipaz eleuās ꝑ excellentiā. Unū psal. viij. Eleuata est magnificētia tua sup celos. i. sup nouē ordines angelorū. Dicēdo g in celis habem⁹ fiduciā q qz de⁹ est in ꝑmo celo in ipm trāsformabimur. qz in scdo ꝑ ipm inhabitabimur. qz in tercio ꝑ ipm vinificabimur. qz in qrto ꝑ ipm eleuabimur. Et sic terminat ꝑma pars dñice orōis ī q captamus dei beniuolentiā. Sexta pars dnice orōis

Sequitur scda pars dñice orōis in qua optamus siue petim⁹ orōis efficaciā dicēdo. Sanctificet nomē tuū. Et est ꝑma petitio in ordine sed ē vltima in re seu in intētōe. Circa qd sciendū est q ad B q oratio nostra habeat efficaciā. i. q exaudiat a deo reqrūtur qtuor. s. q fiat cū firmitate fidei. cū bonitate rei. cū deuotōe animi. ⁊ q fiat ī noīe christi. Dico ꝑmo q ad B q orō habeat efficaciā optz q fiat cū firmitate fidei. Sicut enī instrumētū ē ī efficax nisi sit debito signo signatū: ita orō nra est ī efficax nisi sit signaculo fidei signata. Et ideo dicebat christ⁹. Quicqd orātes petitis credite. i. signaculo fidei signate: ⁊ accipietis ⁊ fiet vob. Unde dicit Joh. ix. c. Scim⁹ qz pctōres de⁹ nō audit. Ut aūt dic apl'us Ro. xiiij. Omne qd nō ē ex fide pctm ē. ⁊ ideo vt dicit christ⁹ Joh. iiij. Veri adoratores adorabūt pr̄em in spū ⁊ veritate. i. fidei. Secdo dico q ad B ut orō habeat efficaciā optz q fiat cū bonitate rei. i. q ī orōe nō petā iania sz vtilia. sicut

Ad quod dicendum ... reqrunt

Sanctificet

Mt. 11 c

cū bonitate rei

De oratōne dominica.

enī libell⁹ ineptus ē nnll⁹. ita orō ieptā ē nulla. In cui⁹ signū
dicit apl's Jaco. iiij. Petitis ⁊ nō accipietis eo q̄ male petatis
Tercio dico q̄ ad ℟ q̄ orō habeat efficaciā optz q̄ fiat cū de/
uotōe animi. Sic ei ad ℟ vt fum⁹ ascēdat de thuribulo optz
q̄ sit ibi ignis. ita ad ℟ q̄ orō ascēdat ad deū optz q̄ sit igne d
uotōis accēsa. In cui⁹ signū legit Apoc. viij. Stetit angel⁹
dñi añ altare habēs thuribulū aureū ī manu sua. ⁊ data sunt
ei icēsa multa. q̄ sunt orōes sctōr. ⁊ ascēdit fum⁹ incēsorū de
orōibz sctōr. de manu āgeli. Ideo petebat dauid ī ps. Dirigā
tur dñe orō mea sic incēsum ī cōspectu tuo. Quarto dico q̄
ad ℟ q̄ orō habeat efficaciā optz q̄ fiat ī noie christi. Sic enī
illd qd pcurator agit nō valet nisi agat nomīe pcuratorio. ita
cū sum⁹ orādo pcuratores christi: si volum⁹ exaudiri optz q̄
petam⁹ ī noie christi. Unde dicit christ⁹. Qd cūq̄z petieritis pa/
trē ī noie meo dabit vob. Joh. xv. Ista ītuor optam⁹ esse ī
orōe nra cū dicim⁹. sctificet nomē tuū. Tria ꝑma tāgūt in ℟
qd dicim⁹ sctificet. ꝑm q̄ sāctū ꝑmo idē ē qd firmū. i q firmi
tas fidei. Secdo idē ē qd sine terra. i q vtilitas rei. Tercio idē
ē qd sanguīe tinctū ī q animi deuotio designat. Quartū tan
git ī ℟ qd dicim⁹ nomē tuū. De q noie dr Marci vl. In noie
meo demonia eiciēt. liguis loqntur nouis. serpētes tollēt. et
si mortifer qd biberit nō eos nocebit. sup egros man⁹ īponēt
⁊ bñ habebūt. Et sic terminat secda pars orōis dñice. in q op/
tam⁹ siue petim⁹ orōis efficaciā. Sequitur tercia ps ꝑnci/
pal' in qua docemur orādi modū et formā cū dicit. Adueni/
at regnū tuū. Circa quod sciēdū q̄ ab isto loco vsq̄z in finem
ꝑtinent sex petitōes: in q̄bus petimus omne quod ē nobis ne
cessariū tā ī vita ista q̄z ī alia. Qū enī tota pfectio hoīs ꝑsistat
in duobz. s. in declinatōe mali ⁊ psecutōe boni, iuxta illud ps.
Declina a malo ⁊ fac bonū. ideo ī ista orōe petim⁹ a deo ut no
bis cōferat omne bonū ⁊ omne malū auferat. Quantū ad colla
tōem boni ponunt tres petitōes. Qū enī sit triplex bonū. s.
bonū glie: bonū grē: et bonū nature. istud triplex bonū peti/
mus nobis dari. Nam bonū glorie petimus nobis dari cuz
dicimus. Adueniat regnū tuum. id ē regnū paḋisi. ⁊ ē sensus.

Ad cū dicimus

Ad hoc sit in nō xpi

Adueniat regnum

triplex bonū

O pater q̄ es in celis petim⁹ ꝙ regnū tuū adueniat nobis. i. ad nos veniat. Sz q̄re poti⁹ dicim⁹ adueniat regnuz tuū q̄ꝫ dicam⁹ adueniam⁹ in regnū tuū. Dico ad denotādū ꝙ gloria ꝑadisi nō habet ex ꝓprijs meritis. sed ex mera gr̄a dei. iuxta ꝟbū apl'i dicētis. Nō ex oꝑib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos sz ꝟm suā misericordiā saluos nos fecit. Jō dicim⁹ adueniat. i. gr̄a tua ad nos veniat. nō aūt dicim⁹ adueniam⁹. qz vt dictū ē ex meritis nr̄is nō possum⁹ ī illd venire. Nēo eī p̄t venire ad me nisi pr̄ q̄ misit me traxerit eū. vt dr̄ Joh. vi. De isto regno dicit Aug. loq̄ns ī ꝑsona christi. Venale habeo regnū celoꝝ. q̄d emit. pauꝑtate regnū. vilitate gl'ia. labore req̄es. tristicia gaudiū. morte vita. Bonū gr̄e petim⁹ cū dicim⁹. Fiat volūtas tua sic ī celo ꝛ ī t̄ra. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū ꝙ hō vocat̄ in sacra scriptura terra. Vñ p̄s. Aīa mea sic terra sine aq̄ tibi. Vñ homī iusto dicit ibidē. Bñdixisti dñe terrā tuā. Angeli aūt ꝛ sctī in ꝑadiso existētes vocāt̄ celū. Vñ p̄s. Celi enarrāt gloriā dei. Est ergo sensus. O pater noster q̄ es ī celis. fiat volūtas tua ī terra: h̄ est in nob hoīb⁹ terrenis. sicut fit ī celis. i. sic fit ī angel' ꝛ ī btīs. Vel ꝑ t̄rā ītelligit̄ eccl'ia militās. ꝑ celū ecclesia triūphās: vt sit sensus. sic ī eccl'ia triūphāte fit volūtas tua. ita petim⁹ ꝙ fiat ī eccl'ia militāte. Que āt sit ista volūtas docet nos apl's dicēs. Hec ē volūtas dei sctīficatio vr̄a. Et dr̄. fiat volūtas tua. nō aūt volūtas nr̄a. qz vt dic̄ christ⁹ Nō oīs q̄ dicit mihi dñe dñe ītrabit ī regnū celoꝝ. sz q̄ facit volūtatē pr̄is mei q̄ ī celis ē. Bonū ~~nature~~ petim⁹ cū dicimus. Panē nostꝝ q̄tidianū da nobis hodie. Et est sciēdū ꝙ panis dicit̄ a pan grece qd ē totū latine. In h̄ g̃ ꝙ petim⁹ panē petimus oīa q̄ sunt nob necessaria ad sustētatiōez hui⁹ misere et trāsitorie vite Nec ē illd ꝯ istd qd dictū ē sup̄ in ꝑte scd̄a tractatu q̄rto in ca. de orōe: vbi dicebat̄ ꝙ ī orōe nō sunt petenda tꝑalia. qd ē ītelligēdū ꝙ nō sunt petēda directe ꝛ ꝑ se. sz inq̄ntū sunt necessaria ad habēdū celestia ꝛ et̄na sic bñ possunt peti. Vñ Gre. in collecta. Sic trāseam⁹ ꝑ bona tꝑalia vt nō amittam⁹ eterna. Vel est intelligendū ꝙ nō sunt petēda ad suꝑfluitatem sed ad sustentationē. ꝛ sic petim⁹ ea hic. vñ dicim⁹

hodie. qꝛ nõ petim⁹ nisi inq̃ntũ est necessariũ ꝓ hoc die. Et ita petebat Salomon dũ dicebat. Diuitias et pauꝑtates ne dederis mihi: sꝫ tm̃ victui meo tribue necessaria. Et Paul⁹. Habẽtes alimẽta ⁊ q̃bꝫ tegamur his ↄtẽti sim⁹. Notãdũ etiã ꝙ triplex ẽ panis quẽ petim⁹ in ista orõe. Primus ẽ panis spiritualis austere penitẽtie. Iste est panis ordeace⁹ ratione asperitatis. Et de isto pane dicit̃ Joh̃. vi. Est puer vn⁹ hic habẽs q̃nq̃ panes ordeaceos. Isti quĩq̃ panes sunt q̃nq̃ partes ꝑfecte penitẽtie. scꝫ cõtritio. confessio. oratio. elẽosina ⁊ ieiuniũ. de quibus dictũ est in secũda ꝑte. Scd̃us panis est sacramẽtalis. scꝫ eucharistie. De q̃ pane dicit̃ Johã. vi. Ego sum panis viu⁹ qui de celo descẽdi. si q̃s mãducauerit ex hoc pane viuet in eternũ. In fortitudine isti⁹ panis ambulãt fideles vsq̃ ad montẽ ꝑadisi. Tercius panis est materialis et tẽporal̃ substantie. De isto pane dicit̃ Gen̄. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Et istos tres panes petimus in orõe ista. iuxta verbũ saluatoris in Luca dicẽtꝫ. Amice accõmoda mihi tres panes. Iste ergo tres petitões respiciũt collatõem boni. Sũt alie tres q̃ respiciũt ablationez mali. Circa qd̃ notandũ est ꝙ duplex est malũ. s. malũ culpe ⁊ malũ pene. Malũ culpe ẽ duplex. s. ꝑteritũ et futurum. ſm hoc ergo sunt tres petitões ablatõis mali. In prima petimus malũ culpe ꝑteritũ nobis dimitti cũ dicimus. Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribꝫ nr̃is Ista debita sunt pctã iuxta parabolã christi. quam ꝓposuit Symoni leproso dicẽs. Duo debitores erãt cuidã fenerato/ri ⁊c. q̃ ꝑabola ſm glo. ĩtelligit̃ de debito peccati. Debita ista petimus nobis dimitti a deo sicut dimittim⁹ debitoribꝫ nostris. i. illis q̃ ↄtra nos peccauerũt. Et istud intelligit̃ de debito iniuriarũ quas debem⁹ remittere. alioq̃n si nos ñ dimittamus de⁹ nõ dimittet nobis. dicẽte christo. Pater vr̃ celestis nõ dimittet vobis nisi vos dimiseritis vnusq̃sq̃ de cordibꝫ vestris. Qua em̃ mẽsura mẽsi fueritis eadẽ remetiet̃ vobis. Si ergo vis ꝙ de⁹ tibi dimittat pcta tua. ⁊ tu dimitte illis qui ↄtra te peccauerũt. alioq̃n dicet̃ tibi. Ex ore tuo te

iudico serue neq̃. dicis eñ. dimitte mihi sicut ego dimitto. sz
tu nõ dimittis. ergo dicis q̃ tibi nõ dimittere debeã ¶ Sed
nũquid ille q̃ in fraterno odio dicit istã orõem peccat? Dico
q̃ nõ. quia nõ dicit eam in ꝑsona ꝓpria sed in ꝑsona eccl'ie. qđ
patet. qꝛ dicit. nobis ⁊ nõ dicit mihi. et cũ vniuersal' ecclesia
regat' a spũsancto ⁊ errare nõ possit. ideo nunq̃ q̃s errat dicẽ
do istam oratõez. In scđa petitõe petimus nos a malo culpe
futuro p̃caueri. cũ dicimus. Et ne nos inducas in tẽptatõez
¶ Notandũ q̃ temptatio aliqñ sumit' in bonũ. sicut ĩ Genesi
qñ dicit'. Tẽptauit de⁹ Abraam. ⁊ in libro Sapiẽtie cũ đr.
De⁹ tẽptauit illos ⁊ inuenit eos dignos se. Et đr de⁹ tẽpta
re duob⁹ modis. Uno mõ ꝑmissiue: et ita sumit' qñ dicit'. de⁹
tẽptauit illos. id ẽ tẽptari ꝑmisit. Et sic tẽptauit Job. Alio
mõ dicit' tẽptare vt oñdat aliis exemplũ virtut'. sic tẽptauit
Abraã vt oñderet virtutẽ obediẽtie ei⁹. ⁊ de tali tẽptatõe nõ
loq̃mur hic. Aliqñ etiã tẽptatio sumit' ĩ malũ. et sic ẽ duplex
Nã q̃dam est ab hoste. i. a demõe: et q̃dã a carne. i. inq̃ntuz ca
ro cõsurgit aduersus spiritũ. Tẽptatio q̃ est ab hoste non est
pctm̃ nisi ꝯsentiat' ei. ĩmo si resistat' sibi est multũ meritoria.
Et isto mõ christ⁹ fuit tẽptat⁹. de q̃ dicit Mathe⁹. Ductus
est iesus in desertũ a spũ vt temptaret' a dyabolo ⁊c. Tẽpta/
tio q̃ est a carne sꝑ ꝯsurgit ex pctõ. inq̃ntũ. s. ipa rebellio car/
nis aduersus spm̃ ꝓuenit ĩ nobis ex peccato p̃moꝝ parentũ
⁊ est materialiter ip̃m peccatũ originale. mõ ista rebellio q̃n/
tũ ad sui p̃ncipiũ nõ est in ptãte nostra inq̃ntũ dicimus q̃ pri
mi mot⁹ nõ sunt in ptãte nr̃a. sed resistere isti tẽptatõi siue cõ
sentire p̃mis motib⁹ bñ est in ptãte nostra. ⁊ ideo ꝯsentire tem
ptatõi siue sit ab hoste siue sit a carne sꝑ est peccatũ. ita q̃ si sit
cõsensus cũ deliberatõe est pctm̃ mortale. sed si sit cõsensus
subitus et q̃si surreptici⁹ est solũ peccatũ veniale. Mõ ĩ ista
petitõe nõ petimus vt in tẽptatõem nõ inducamur. sed vt in
temptatõe nõ cõsentiamus. Et ideo in ista petitõe nihil aliđ
petimus q̃ q̃ de⁹ det nobis virtutẽ resistendi tẽptatõni. qđ
apl'us ꝓmittit eũ factuꝝ dicẽs. Fidelis de⁹ q̃ nõ patit' vos
temptari supra id qđ potestis. sed faciet cũ tẽptatõe ꝓuentuz

vt possitis sustinere. In vltima petitōe petim⁹ nos a malo pene liberari. cū dicimus. Sed libera nos a malo. qđ ītelligimus a malo pene eterne. quod est simpliciter malū. Nam malū pene tēporalis potest esse ⁊ est aliqñ bonū. sicut bonuz fuit martiribꝫ sustinere multas penas ⁊ mlta tormēta. Uñ a tali malo nos nō petim⁹ liberari. sz a malo pene eterne. ꝑm qđ petit ecclesia dicēs in canone misse. Libera nos q̄sum⁹ dñe ab oībꝫ malis ⁊c. In fine omniū petitionū subiūgit amē. id ē ita fiat. quasi cōfirmatio omniū petitionū. Sicut ergo ī orōe dñica sunt septē petitōes. in quarū prima petim⁹ orationis efficaciā cū dicimus. sanctificet nomen tuū. quasi dicamus. nomen tuū est sanctū et firmū. ita illud quod petimus in ista oratōe optamus esse firmū cū in fine dicimus. Amen id ē. sic fiat et firmū sit sicut petimus. Et ideo licet ista petitio sit prima in intētōe: est tamē vltima in executōe. In alijs sex petitōibus petim⁹ nobis om̄e bonum cōferri et a nobis omne malū auferri donec nobis hec omnia ꝯcedant. Et hec quantū ad nunc sufficiant.

Sed lib: nos a malo

De decem p̄ceptis ꝑ ordinem.

Capitulū III

Interrogāti iuueni q̄d faciendo vitā eternam haberet. respōdit christ⁹ Math. xix. Si vis vitā ingredi serua mādata. q̄si diceret. Ingressus in vitā eternam est obseruatio mādatoꝝ. Que q̄dē mādata sunt p̄cepta decalogi. Et dr decalog⁹ a deca qđ ē decē. ⁊ logos qđ ē ꝑmo q̄si decē mādatoꝝ ꝑmo. Sūt ḡ p̄cepta legꝫ decē. q̄ꝝ q̄dā ordināt hoīez ad deū. q̄dā ad ꝓxīm. Precepta q̄ ordināt hoīez ad deū sunt tria. ꝑm q̄ hō ē obligat⁹ ip̄i deo ad tria. Sic ei vasall⁹ dz dño suo tria. s. fidelitatē vt nō recoḡscat aliquē aliū dominū. reuerētiā vt ñ faciat ei opprobriū. famulatū vt īpēdat ei debitū obseq̄uz. sic q̄libz dictamīe iurꝫ natal' ē obligat⁹ đo ad ista tria. Et iō q̄ꝫtū ad p̄mū ē istđ p̄ceptū. Nō habeb deos alienos corā me. Exo. xv. Quātū ad scđm ē istđ. Nō assumes nomē dñi dei tui in vanū. Quantū ad terciū est istud. Memento vt diem sabbati sanctifices. Precepta que ordinant

hominē ad ꝓximū sunt septē. Ordinat̄ em̄ homo ad ꝓximuꝫ duob⁹ modis. s. vt bonū sibi faciat ⁊ ne sibi noceat. Quantuꝫ ad ꝑmū est vnū ꝑceptū. scꝫ Honora patrē tuū ⁊ mr̄em tuaꝫ. Quantū ad secundū sunt sex ꝑcepta. Potest em̄ hō nocere ꝓximo trib⁹ modis. Uno modo facto. alio mō verbo. alio mō volūtate. Facto ꝑt nocere sibi trib⁹ modis. scꝫ vel in ꝑsona ꝓpria. vel in ꝑsona sibi cōiūcta vel in reb⁹ ꝓprijs. Quantū ad primū est istud ꝑceptū. nō occides. q̄ntū ad scd̄m est istd̄. nō mechaberis. quantū ad terciū est istud. Nō furtū facies. Quātū ad istud ne hō noceat ꝓximo ꝟbo est istud. Nō falsū testimoniū dices. Quātū ad h̄ ne hō noceat ꝓximo volūtate sunt alia duo. qꝛ ne noceat sibi volūtate libidinis est istud. Nō cōcupisces vxorē ꝓximi tui. Ne aūt noceat sibi volūtate cupiditatis est istud. Nō ꝯcupisces seruū. nō ancillā. ñ bouem. nō asinū ⁊c̄. Ista ergo sunt decē ꝑcepta legis. de q̄ꝝ q̄libet aliqua ꝑ ordinē sunt dicenda.

Primū preceptum.

PRimū ꝑceptū est. Nō habebis deos alienos coram me. Exo. xx. Ita ꝙ in isto ꝑcepto ꝓhibet̄ oīs ydolatria ⁊ oīs heresis. ⁊ oēs species sortilegij siue diuīatōis q̄cūq̄ modo fiāt. siue fiāt ī igne siue ī aere: siue ī aq̄ siue ī terra. siue in corpib⁹ mortuorū: siue ī aspectu garrit⁹ vl̄ volat⁹ auiū siue in caracterib⁹. siue ī vana inspectōe psalterij vl̄ euāgeliorū vel aliaꝝ scripturaꝝ. Et regulariter oīs diuinatio q̄cūq̄ mō ꝑdictoꝝ. vel quōcūq̄ aliter fiat ꝓhibita est ī isto ꝑcepto. ⁊ est maledicta a deo ⁊ a sctā eccl̄ia tanq̄ ydolatria ⁊ infidelitas reprobata. Cū em̄ futura q̄ soli⁹ dei sunt ꝯgnoscere aliq̄ ꝑ tales suꝑstitōes vel inuenire laborēt deitatis iura creaturis attribuūt. Ita inq̄t Isaias dicēs. Priora ⁊ nouissima ānunciate mihi. et dicā ꝙ dij estis vos. Aug. Nō obseruetis dies qui dicunt̄ egiptiaci. aut kalēdas ianuarij. in q̄b⁹ cātilene et q̄dam ꝯmissiones ⁊ adīuicē dona donant̄: q̄si in ꝑncipio noui anni boni fati ꝑsagiū existāt. aut aliq̄s mēses vel tꝑa dies vel annos: lune aut mēsis aut solis cursum. qꝛ q̄ has et q̄scūq̄ diuinatōes aut auguria facit aut obseruat: aut attēdit aut

ꝯsentit obseruantibꝫ: aut talibꝫ credit. aut ad domũ eoꝝ vadit aut in suã domũ introducit. aut interrogat. sciat se fidem christianã ⁊ baptismũ ꝑuaricasse. et paganũ et apostatã ⁊ inimicũ dei se esse: et irã dei grauiter ineternũ incurrisse: nisi in ecclesia emẽdatus penitẽtia deo recõcilieť. Nota tñ ꝙ agricole q̃ obseruant tpa ad seminandũ: vel arbores succidẽdas vel ad sil'ia q̃ certam et naturalẽ habẽt rõem. Et phisici q̃ ad medicias dãdas vl' minutões faciẽdas ⁊ ad sil'ia obseruãt dies certos ⁊ tẽpora nõ ꝯdẽnanť hic. Cũ enĩ oĩa ista inferiora subsint q̃ntum ad naturã corpeam influentijs corporũ supcelestiũ: nõ est ꝓhibitũ: imo est debitũ et necessariũ respicere habitudies taliũ: ⁊ attẽdere influxũ stellarũ et planetarũ. Sed cũ aĩa rõnal' ĩ nullo subsit influentijs corporꝝ supioꝝ: dicẽte Salomõe ac etiã Ptolomeo. Anima sapiẽs dñabiť astris. ideo respicere talia in his que a libero arbitrio ꝓcedũt est supstitiosum et vanum Vñ ex clamore cornicis ꝑnosticare pluuiã futurã nõ est supstitiosum. cũ talia aĩalia ex dispositõe aeris ⁊ mutatõe tempis possunt in corpibꝫ suis sentire talẽ immutatõem ⁊c. Notãdum etiã ꝙ si aliq̃s vel aliq̃ colligat aliquã herbã dicẽdo simbolũ fidei vel orõem dñicã: vt ponat eã sup aliquẽ infirmum. ista intẽtõe: vt in istis deus creator omniũ ⁊ dñs honoretur: nõ reprobať: dũmodo aliqua alia obseruãtia supstitiosa non obseruet vel immisceať. xxvi. q. v. nõ liceat. et. q. vij. Nõ obseruetis. Et istud habendũ est ꝓ regula generali ĩ materia ista ꝙ omis inq̃sitio que fit p inuocatõem demonũ tacitã vel expssam quõcunq̃ fiat: siue p caracteres siue p figuras siue q̃cũq̃ alio modo est in isto ꝑcepto ꝓhibita. Sed q̃d erit de istis coiuratõibus in q̃bus ponunť ⁊ recitanť nomina dei ⁊ angeloꝝ in q̃bus ponunť multa bona verba. Dico ꝙ in talibꝫ est cauẽdũ ne sub specie boni lateat malũ. Unde diligenter est aduertendũ ne inter illa noĩa immisceanť aliqua noĩa ignota q̃ magis sunt nomina demonũ q̃ꝫ noĩa angeloꝝ. Cũ enĩ ſm qđ dicit Beda. Nulla sit falsa doctrina que nõ aliqua vera falsis ĩmisceat. impossibile est ꝙ in istis supstitõibꝫ nõ admisceantur aliqua vera cũ falsis: ⁊ aliqua bona cũ malis. Et quia modicũ

fermentũ totam massam corrũpit. quantũcunq; sint ibi multa bona si sint ibi aliq̃ mala totũ est corruptũ et suspectũ. quia etiam sepe angel⁹ malus trãsfigurat se in angelũ lucis. Nõ est igit̃ facile credendũ illis fantasticis qui dicũt se videre angelos vel aliquos sanctos. Unde dicit aplus. Probate spũs si ex deo sunt.

Secundũ pceptum

Secundũ pceptũ est. Non assumes nomẽ dñi dei tui in vanũ. ita q̃ in isto pcepto ꝓhibent primo et principaliter omnes species piurij que sunt multe. Ad cuius evidentiã sciendum est q̃ ad hoc vt iuramentũ sit licitũ oportet q̃ sint ibi tria. scz veritas: iudiciũ et iusticia. Ita dicit dñs per Ozee ꝓpheta. Jurabũt in veritate et iusticia ⁊ iudicio. xxij. q. i. et iurabunt. Si aliquod istoꝝ defuerit est piuriũ. xxij. q. iij. animaduertendũ. Veritas enĩ semp debet esse in ꝓscientia iurantis vt firmiter sciat ita esse sicut iurat. aliter si solũ credit ⁊ non sciat ꝓ certo ita esse nõ debet de certa scientia sed ex credulitate iurare. Judiciũ dicit hic discreta deliberatio. s. vt nõ iuret. etiã verũ nisi ꝓpter necessitatẽ. id ẽ cuz dicit alicui aliqd̃ verum quod ei expedit vel vtile est credere: ⁊ non vult credere simplici assertõi: tũc poterit illud affirmare iuramẽto. Justicia vt illud qd̃ iurat sit licitũ et honestũ. extra de iureiurã. ⁊ si christ⁹. Quõcunq; ergo iurat siue iuramẽtũ sit assertoriũ siue ꝓmissoriũ quodcũq; istorũ deficiat. siue iurat falsum siue verũ cum iurãs credit iurare falsum. siue q̃ iurat absq; aliq̃ necessitate. siue q̃ iurat aliquod illicitũ. sp est piuriũ: ⁊ est directe contra istud pceptũ. Sed q̃d fiet de istis iuramentis q̃tidianis que fiunt ex quadã mala cõsuetudine: nunq̃d est ibi piuriũ cũ deficiat ibi iudiciũ. Dico q̃ sic. sed si fiant de re licita et sine intentõe decipiẽdi vel fallendi. istud nõ ẽ piuriũ sed peccatũ veniale. sed si fiãt de re illicita vl̃ cũ intẽtõe fallẽdi vl̃ decipiẽdi est peccatũ mortale. Uñ nota cũ iuramẽtũ nõ fuerit institutũ vt sit vinculũ iniq̃tatis: iuramẽtum qd̃ fit de re illicita vel cõtra charitatẽ. ⁊ qd̃ nõ ꝑt seruari sine interitu salutis eterne. sicut si iurem me aliquẽ interfecturũ vel nõ daturũ elemo

sinam. vel aliqd ꝯsimile ꝑiuriū est: ⁊ nō est aliquatenꝰ obser/
uandū. Unde Hiero. In malis ꝓmissis rescinde fidē. in tur/
pi voto muta decretū. xxij. q. iij. In malis. ¶ Notādū etiā ꝙ
secūdario ꝓhibet hic iuramentū qd fit ꝑ falsos deos. qd non
debet fieri a christianis. Tñ credo ꝙ christianꝰ vbi essz expe
diens posset recipe iuramētū a pagano ꝑ deos suos. ¶ Nota
etiā ꝙ nō est iurādū ꝑ creaturas nisi ꝑ aliq̄s. videlicz ꝑ euāge
liū. ꝑ altare: ꝑ crucē: ꝑ reliq̄as sanctorū. In manu etiā epi p̄t
iurari. xxij. q. i. Si aliq̄. et. q. v. Qui ꝑiurat. Unde nota ꝙ q̄
iurat ꝑ creaturā nō cōcessam debz acerrime castigari. vt dicit
Raymundus in summa sua.

Terciū preceptum.

Terciū p̄ceptū est. Memēto vt diē sabbati sctīfices.
ita ꝙ in isto p̄cepto p̄cipit̄ p̄mo et p̄ncipaliter obſua
ri dies dñica. ⁊ cōmunit̄ p̄cipiunt̄ alie festiuitates so/
lēnes q̄ ponūt̄ de ꝯse. di. iij. ꝓnūciādū. vbi sic dr. Pronūcian
dū est vt sciāt tpa feriādi ꝑ ānū. id ē oēm dñicā a vespa vsqꝫ ad
vespam: ne a iudaismo capiant̄. Feriādi ꝟo ꝑ annū sunt isti di
es. Natiuitas dñi. sctōꝝ Stephani: Johis euāgeliste: In/
nocentū. sancti Siluestri. Circūcisio dñi. Epiphania. Puri
ficatio btē Marie ꝟginis. Sctm̄ pasca cū tota hebdomada
Tres dies rogationū. Ascēsio dñi. Dies pēthecostes. sancti
Johis baptiste. duodecim apl'oꝝ: ⁊ maxime sctōruz Petri ⁊
Pauli q̄ mundū sua p̄dicatōe illuminauerūt. sancti Lauren
tij: Assumptio beate marie ⁊ natiuitatis eiusdē. Eccl'ie dedi/
catio. sancti Michael'. Dedicatio cuiuscūqꝫ oratorij. Omniū
sanctoꝝ. sctī Martini: et ille festiuitates q̄s singuli epi in suis
episcopatibꝰ cuz ppl'o collaudauerint. q̄ vicinis tm̄ ꝯmoran/
tibꝰ indicēde sunt. nō tñ om̄ibꝰ generalit̄. Tñ h̄ vltimū intelli
ge de sctis canonizatꝭ ab eccl'ia Romana. qꝛ epi ꝑ se nō possēt
aliquē sctm̄ canonizare seu erigere. extra de reli. ⁊ vene. sctō
rū. c. i. Relique ꝟo festiuitates nō sunt cogēde ad seruandum
nec ꝓhibende. Hec itaqꝫ scripta sunt et determinata in c. p̄al
legato. pronunciandū. Item Eusebius papa statuit festum
inuentōis sancte crūcis q̄nto nonas Maij solēnit̄ celebrari.

de conse.di.iij.crucis. Nota etiam q̃ in.c.pronunciandus
nõ fit mentio de conceptõe et annunciatõne beate Marie v/
ginis.cum tamẽ quodlibet sit festũ solẽne ⁊ celebre. Ratõnem
vide in glo.ibidem. Sed forte diceret aliquis .istud p̃ceptũ
de die sabbati ⁊ non de die dominica est intelligendũ. Ad hu
ius euidentiã est notandũ q̃ in lege veteri fuerũt quedã prece
pta cerimonialia: et quedã moralia. Cerimonialia erant illa q̃
ptinebant ad specialẽ cultum dei.sicut q̃ die tali fieret tale sa
crificiũ vel tale.⁊ etiã que ptinebant ad cerimonialia populi.
sicut q̃ indueret̃ tali veste ⁊ similia. Et ista p̃cepta exquo chri
stus resurrexit: ⁊ est ꝓmulgatũ euãgeliũ nõ fuerũt obseruata
ĩmo qui ea obseruaret peccaret mortaliter. Moralia aũt erãt
illa que erãt de dictamine legis nature.sicut seruire deo.hono
rare parentes:et similia. Et ista p̃cepta adhuc manẽt in virtu
te sua. Modo p̃ceptũ de obseruantia sabbati partiz erat mo/
rale:quantũ ad hoc scz.vt debit⁹ honor impẽdere deo.⁊ istõ
est de dictamine legis nature. Sed q̃ tali die determiata ta/
lis honor impenderet magis q̃ alia die erat cerimoniale .scz
inquãtũ requies illius diei erat figura illi⁹ sabbati magni in
quo christ⁹ requieuit in sepulchro. ⁊ ideo quãtũ ad istud ces/
sauit istud p̃ceptũ.ita q̃ dies sabbati fuit mutata in diẽ domi
nicã ⁊ rõnabiliter. In hac enĩ die mũdus sumpsit exordiũ.re
surrexit christ⁹.mors interitũ ⁊ vita accepit principiũ. Et ista
est intentio beati Pauli in epl'a ad Colos.ij. Nemo vos iudi
cet ĩ cibo vel potu aut in parte diei festi aut neomenie aut sab
batorũ que sunt vmbra futurorũ. Et de hoc multũ disputat
apl'us ibidem. Et habent̃ sup hoc multa ca. de conse.dist.iij.
In dieb⁹ festiuis debẽt homines vacare hymnis ⁊ psalmis ⁊
canticis spũalibus et alijs bonis operibus magis q̃ alijs di
ebus. Et ideo debent abstinere ab omni opere seruili.nõ so/
lum a peccato :quod ꝓprie seruile dicitur .quia facit hominẽ
seruum dyaboli. sed etiam ab operibus mechanicis:et a nego
cijs secularibus. et mercatum non fiat nec placitum.nec ali/
quis ad mortem siue penam iudicetur.nec sacramento iuret:
nisi ꝓ pace fienda.de cõsecratõe.distĩ.iij. Rogatões. De his

mechanicis et secularib⁹ exp̄ssit de⁹ dicēs. Exo. xx. Sex die bus opaberis: et facies omnia opa tua. septimo aūt die sab/ batū dñi dei tui est. Non facies om̄e opus in eo tu ⁊ filius tu us ⁊ filia tua. seruus tuus ⁊ ancilla tua. iumentū tuū ⁊ adue/ na qui est intra portas tuas. ¶ Nota tamē ꝙ ꝓpter ꝑiculum hostiū vel ꝓpter imminentē tempestatē possunt fructus colli gi diebus dominicis ⁊ festiuis. ita tamē ꝙ illi quorū huiusmo di res sunt studeant ꝓ posse suo largiores elemosinas eroga/ re. Scholares etiā in hmōi diebus possunt scribere in q̄ter/ nulis suis lectōes suas q̄s ꝑ hebdomadā audierunt.

Quartū p̄ceptum.

Quartū p̄ceptum et primū de illis que ꝑtinent ad pro ximū est. Honora patrē tuū et matrē tuam. ita ꝙ in isto p̄cepto directe p̄cipitur ꝙ parentes honorentur. Et est intelligendū nō solū de honore reuerentie: sicut ꝙ oscu lent̄ eius manus: vel genua flectētur coram eis ⁊ similia. īmo de honore subsidij et ꝓuidentie. scilicꝫ ꝙ ꝓuideat̄ eis in neces/ sarijs ꝟm facultatē vniuscuiusqꝫ. Nomine etiā patris ⁊ ma/ tris intelligunt̄ p̄lati ecclesie et magistri ⁊ dñi tēporales. qui/ bus omnibus est honor debitus impēdendus seu exhiben/ dus. Nomine etiā patris et matris intelligunt̄ omnes ꝓximi q̄bus si indigeant sunt eis septē misericordie opa exhibenda Et notandū est ꝙ operū misericordie quedam sunt spiritua/ lia et quedā corporalia. Spiritualia sunt ista. cōsulere nesci/ entes. corrigere delinquētes. remittere iniuriātibus. consola/ ri tristes. supportare importunos: orare ꝓ ꝑsecutoribus. Vñ versus. Consule castiga remitte solare fer ora. Corpalia sunt ista. pascere esuriētes. potare sitiētes. vestire nudos. visitare infirmos. redimere captiuos. colligere in hospitio vagos. se/ pelire mortuos. Unde v̄sus. Visito poto cibo redimo tego colligo tondo.

Quintū p̄ceptum

Quintū p̄ceptū et secundū de ꝑtinentibus ad ꝓximū est. Non occides. supple iniuste. In quo p̄cepto ꝓ/ hibet̄ homicidiuꝫ. et sub noīe homicidij intelligitur

omnis iniuria corpalis que potest inferri ꝓximo. Et est notā
dum ꝙ duplex est homicidiū. qꝛ qđdam est spirituale ⁊ quod
dā corpale. Spirituale fit q̄nqꝫ modis. scꝫ odiendo. de q̄ Jo
hannes in p̄ma canonica sua. c. iij. Qui odit fratrē suū homi/
cida est. Detrahēdo: male ꝯsulēdo: vel nocēdo. Et de istis tri
bus habet̄ de pe. di. i. homicidioꝝ. et. c. Omnis iniq̄tas. et. c.
noli putare. Vl' victū subtrahēdo. di. lxxxvi. Pasce fame mo
rientē. si nō pauisti occidisti. Et qđlibꝫ istorū homicidiorum
ꝟm doctores est pctm̄ mortale. Homicidiū corpale ꝟm docto
res fit duobꝫ modis. Uno mō ꝟbo. alio mō facto. Uerbo fit
tribꝫ modis. s. p̄cepto: ꝯsilio ⁊ defensiōe. di. l. Si quis viduā.
de pe. di. i. piculose. Et quodlibet istorū si fiat iniuste ē pctm̄
mortale. Facto fit quattuor modis. scꝫ iusticia: necessitate: ca
su et volūtate. Justicia vt cū iudex vel minister reū iuste ꝯdē/
natum ad mortē occidit. h̄ homicidiū si fiat ex liuore vl' amo
re fundendi humanū sanguinē. licet talis occidat̄ iuste qꝛ me
rebat̄ mortē. tn̄ q̄ ita occidit ip̄m peccat mortaliter ꝓpter in/
tentōem corruptā. Si vero fiat ex amore iusticie tūc nō pec
cat iudex ꝯdemnādo ip̄m ad mortē: nec p̄cipiēdo ministro ꝙ
occidat eū. nec minister exeq̄ndo mandatū iudicis. dum tn̄ fa
ciant seruato ordine iuris. ꝓbatur hoc ex verbis apl'i ad Ro.
xiij. vbi dicit sic. Omnis aīa potestatibꝫ sublimioribꝫ subdita
sit. seq̄t̄. Nō em̄ sine causa gladiū portat. dei enī mīster ē vin/
dex in irā ei q̄ malū agit. Si fiat necessitate tūc distīgue. quia
illa necessitas aut fuit euitabil'. sic ꝙ poterat euadere absqꝫ oc
cisiōe hoīs. tūc reus est homicidij. ⁊ debet agere penitentiam
tanq̄ꝫ ꝓ mortali. aut fuit ineuitabilis. vt qꝛ occidit hominem
absqꝫ odij meditatōe: īmo liberādo se ⁊ sua cū dolore. In isto
casu nō dicit̄ peccare: nec astringit̄ ad penitētiā. tamē debꝫ do
lere ⁊ suis pctīs ascribere qꝛ in istā deuenit necessitatē. Piarū
enim mentiū est ibi culpā agnoscere vbi culpa nō est. extra đ
homi. c. interfecisti. Si aūt fiat casu iteꝝ distingue. qꝛ aut da/
bat operam rei licite aut illicite. Si dabat opam rei illicite: vt
puta qꝛ ꝓiecit lapidē versus locū ꝑ quez cōsueuerunt homi/
nes trāsire. vel dū furabat̄ equum vel bouē aliquis ab equo

vl' boue ꝑcussus interijt ⁊ similia. In isto casu talis est simpli
citer reus homicidij. Si dabat oꝑaꝫ rei licite: puta qꝛ incide
bat arborē sibi necessariā. vel deponebat fenū de curru vel si
milia. si adhibuit diligentiā quā debuit. vicꝫ respiciēdo ⁊ ꝓ/
clamādo nō nimis tarde nec remisse: sed tēpore ꝯgruo. ⁊ ita al
te ꝙ si aliquis erat ibi vel veniebat poterat fugere ⁊ sibi caue
re. ⁊ tūc non imputat̄ sibi. vt habet̄. l. dis. sepe ꝯtingit. et extra
de homi. c. quidā. Si autē fiat homicidiū volūtate sine omni
distinctōe tenēdū est ꝙ sit grauissimū ⁊ enorme peccatū. dist.
l. Si quis voluntarie.

Sextum p̄ceptū

Sextū p̄ceptū est. Nō mechaberis. ita ꝙ in isto p̄cep
to ꝓhibet̄ oīs ꝯcubit⁹ p̄t̄q̄ ille qui rite fit cū legitima
vxore. Que aūt sunt ⁊ quot sunt species talis ꝯcubit⁹ vide su
pra in parte secūda. tractatu. iij. c. ix. q̄uis q̄dam.

Septimū p̄ceptum

Septimū p̄ceptū est. Nō facies furtū. ita ꝙ in isto p̄ce
pto ꝓhibet̄ om̄is vsura. rapina: fraus: dol⁹. et genera
liter omnis acq̄sitio illicita aliene rei: quocūq̄ modo
quocūq̄ pallio siue titulo fiat.

Octauū p̄ceptū

Octauū p̄ceptū est. Nō falsum testimoniū dices. ita ꝙ
in isto p̄cepto ꝓhibet̄ om̄e mendaciū. Et est hic scien
dū ꝙ ꝯm Aug. in li. de mēdacio octo sunt genera mēdaciorū.
Primū est qd̄ fit ꝯ doctrinam fidei ⁊ bonoꝝ morū. vt dicere 1
christū nō esse natū de ꝟgine: vl' nō esse passum ī cruce. vl' ali/
qd̄ sil'e circa articl'os fidei: vl' bonos mores. Scd̄m ē qd̄ nul 2
li ꝓdest sꝫ alicui obest. sicut mēdaciū detractoris. vl' falsi test⁹
ī cā crimīali. Terciū ē qd̄ ꝓdest vni sꝫ obest alt̄. vt mēdaciuꝫ 3
falsi test⁹ in cā pecuniaria. Quartū est qd̄ fit sola mentiēdi li/ 4
bidine: et q̄si absq̄ causa et vtilitate. Quintū est qd̄ fit placen 5
di cupiditate. sicut mendaciū adulatoris. Sextū est qd̄ nul/ 6
li nocet sed ꝓdest alicui ad euitandū ꝑiculū pecunie, vel alteri
us rei. sicut si aliquis sciens pecuniā alicuius tollendā a fure
vel raptore mentiat̄ sibi dicendo se nescire vbi sit. Septimū 7

est qd̄ nulli nocet sed ꝓdest alicui ad euitandū ꝑiculuz ꝑsone. vt si aliquis q̄rat̄ ad mortē ⁊ alius mentiat̄ dicendo se nescire vbi sit. Octauū est qd̄ nulli nocet sed ꝓdest alicui ad h̄ vt ab immūdicia corꝑali tueat̄. vt si volenti corrūpe virginē mentiatur aliquis dicēs eā esse ꝯiugatā. Alia distinctio ponit̄ ab eodē Aug. s. ꝙ mendaciū aliđ est ꝑniciosuz. ⁊ istud ꝯp̄hendit q̄nqꝫ genera p̄me distinctōis. et est sꝑ peccatū mortale. xxij. q ij. primū. Aliud est officiosum. ⁊ istud ꝯp̄hēdit vltima tria genera p̄me distinctōis. ⁊ istud est pctm̄ veniale. Aliud est iocosum. ⁊ istud credo etiā esse pctm̄ veniale. qđ intelligo qñ ille cui dicit̄ tale mendaciū nouit ip̄m causa iocādi esse dictū. ⁊ ꝙ nō dicat̄ ex libidīe mentiēdi. De mēdacio adulatiōis nota ꝙ aliq̄s p̄t alteri adulari duobꝫ modis. Uno mō attribuēdo ei bonū qđ nō habz: ⁊ de isto dicūt oēs ꝙ sit mortl̄e. Alio mō extollēdo bonū qđ habz. ⁊ de isto dicūt oēs ꝙ sit veniale

Nonū et decimū p̄ceptum

Nonū et decimū p̄ceptū ꝓhibent actū interiorē. scilicz actū volūtatis. s. ꝙ nullꝰ ꝯcupiscat alienā vxorē. ⁊ nomine vxoris intelligit̄ q̄cunqꝫ mlier. qꝛ vt dic̄ christꝰ Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscendū eā iā mechatꝰ est eaz in corde suo. Sil'r nemo ꝯcupiscat illicite rē alienā ad possidendū eam. Hec ergo sunt decē p̄cepta legꝭ: q̄ꝝ q̄dā sunt affirmatiua. q̄dā negatiua. Affirmatiua obligāt sꝑ sꝫ nō ad sꝑ sed ꝓ loco et tꝑe. Negatiua aūt obligāt sꝑ ⁊ ad sꝑ. De istis p̄ceptis habent̄ ꝟsus. Unū cole deū: nec vane iures ꝑ ip̄m. Sabbata sctīfices: venerareqꝫ ꝑentes. Nō sis occisor: fur mechus testis iniquꝰ. Uiciniqꝫ thorū. resqꝫ caueto suas.

De dotibꝫ beatoꝝ Cap̄. IIII.

Quia teste Augustino nullū bonū irremuneratum similit̄ nullū malū impunitū. ideo vltimo vidēdū est de dotibus. i. de p̄miis que habebūt illi q̄ obseruabūt ista p̄cepta supra dicta. Nota ergo ꝙ obseruatoribꝫ istoꝝ p̄ceptorū dabunt̄ septē dotes. i. septē glorie in ꝑadiso. tres ex parte anime: et quattuor ex parte corporis. Prima dos ex parte anime ē clara visio. qꝛ scz videbimꝰ deū

clare sine aliquo velamine. et in ista visione cõsistit tota beati tudo nostra. Unde Aug⁹. Visio tota erit merces. Et ista visio clara succedit visioni fidei. sicut dicit Paul⁹. Videm⁹ nũc scz in vita ista p speculũ in enigmate. scz fidei. tũc aũt facie ad faciem. Secũda dos ex parte aĩe est firma tentio. s. q ita firmiter tenebimus eũ q ipm amittere nõ possum⁹. De ista tentione dicit in Cãticis. Tenui eũ nec dimittã. Et ista firma tẽtio succedit spei. Tercia dos ex parte aĩe erit pfecta fruitio. s. q anima beata pfecte fruet deo: et adherebit ei satiabiliter: et delectabit in eo. psal. Satiabor cuz apparuerit gl'ia tua. Et ista pfecta fruitio succedit amori z charitati. Et de istis triby dotibus dicit Aug. Videbimus amabimus z laudabimus Nam istud officiũ habebimus in paradiso. scz videre: amare z laudare deũ Post resurrectõem aũt habebimus q̃ttuor dotes ex parte corpis. qz corpa nostra erũt agilia. i. mouebuntur p quodcũqz spaciũ sine aliqua fatigatõe et labore. Erũt etiam impassibilia. qz nullo modo poterũt pati: maxime corpa beatorũ. Erũt etiã immortalia. qz nullo mõ poterũt mori. Erũt etiã clarissima. Unde saluator. Fulgebũt iusti sicut sol in regno patris mei. Cuius regni conciues nos faciat rex regum z dñs dñantium Jesus christus Amen.

Hec circa officiũ curatorũ breuiter a me pstricta sunt vt simplices in aliquiby instruãtur. et magis puecti ad altiora inuestigandũ laborare conent. Obsecrans vt si in hoc libello lector aliqua vtilia inueniat: ipa soli deo attribuẽs gratias ei referat q aliquantulã scintillã intelligentie mihi impartiri dignatus est. Ea autẽ que minus bene dicta vident hũane fragilitati ascribẽs charitatiue corrigat. et p me peccatore pces ad deum fideliter fundat. Hec insup exarata sunt in famosa ciuitate Argentinẽsiũ. p Martinũ flach. Anno dñi. M. cccc. lxxxix. die. ix. mensis Februarij

De conditõnibus requisitis

in sumente eucharistie sacramentũ

Vndecim sunt conditõnes quas debet ad minus habere qui celebrat: vel qui recipit eucharistie sacramẽtum. Prima q̃ sit homo. ideo nõ debet administrari animalibus. Secunda q̃ sit viator. ⁊ ideo nõ administratur angelis siue bonis siue malis. nec mortuis: si forte in visione eos apparere cõtingeret. Tercia q̃ sit fidelis. ideo nõ administratur paganis: saracenis aut alijs infidelibus. Quarta q̃ sit adultus. et ideo nõ administrat iuniorib̃us nisi doli capacibus: quod relinquitur sacerdotis iudicio. Quinta q̃ sit sane mentis. et ideo nõ debet admiſtrari stultis ⁊ vesanis tẽpore furoris. Si vero habeat furorẽ p lucida interualla tempore quo sit sane mẽtis bene potest sibi ministrari hoc sacramentũ. Sexta q̃ sit ieiunus. et si fiat instãtia de isto q̃ christus post cenã cõmunicauit cũ discipulis suis. Potest dici q̃ cenauit ratõe veteris testamẽti. quod finis erat tẽpis qõ erat ante legẽ gratie. et sic sub lege ꝛmunicauit. quia tũc incipiebat tẽpus gratie. Alia ratio est causa necessitatis. et sic infirmis potest ministrari quocũq̃ tẽpore. Et ideo quia christus erat moritur⁹ p redemptõe nostra. ideo tunc ꝛmunicauit cuꝫ discipulis. Septima q̃ sit deuot⁹. Octaua q̃ nõ habeat cõscientiã siue remorsum alicui⁹ peccati mortalis. Nona q̃ nõ sit notatus crimine: et subaudi notorio: nisi forte sit emẽdat⁹ Decima q̃ sit mundus mente ⁊ corpe. Vndecima q̃ habeat purã et rectam intentõnem.

Casus episcopales patent in his versiculis

Qui facit incestum deflorans aut homicida
Sacrilegus: patrum pcussor vel sodomita.
Transgressor voti: piurus sortilegusq̃
Et mentita fides: faciens incendia: prolis
Oppressor: blasphemus: heretic⁹: omnis adulter.
Pontificem sup̃ his semp̃ dicendis adibis.